

PEDAGOŠKI INŠTITUT

Program
Vseživljenjsko
učenje

PRIMERI NALOG IZ RAZISKAVE PISA

Dr. Mojca Štraus, Pedagoški inštitut

Ljubljana, 2014

VARNOST PRENOSNIH TELEFONOV

Ali so prenosni telefoni nevarni?

Ključna točka

Protislovna poročila o zdravstvenem tveganju pri uporabi prenosnih telefonov so se pojavila konec 90. let 20. stoletja.

Ključna točka

V znanstvene raziskave, ki preučujejo učinke prenosnih telefonov, so vložili že milijone evrov.

da	ne
1. Radijski valovi, ki jih oddajajo prenosni telefoni, lahko segrejejo telesno tkivo, to pa ima škodljive posledice.	Radijski valovi niso dovolj močni, da bi telesu povzročili poškodbe zaradi toplote.
2. Magnetna polja, ki jih ustvarjajo prenosni telefoni, lahko spremenijo način delovanja telesnih celic.	Magnetna polja so zelo šibka in zato ni verjetno, da bi vplivala na celice v našem telesu.
3. Ljudje, ki se dolgo pogovarjajo po prenosnem telefonu, se včasih pritožujejo nad utrujenostjo, glavoboli in zmanjšano zbranostjo.	Teh učinkov niso nikoli opazovali v laboratorijskih razmerah in so lahko posledica drugih dejavnikov sodobnega življenjskega sloga.
4. Pri uporabnikih prenosnih telefonov je 2,5-krat večja verjetnost raka na predelu možganov okoli ušesa, na katerega prislanjajo telefon.	Raziskovalci priznavajo, da ni gotovo, ali je to povečanje povezano z uporabo prenosnih telefonov.
5. Mednarodna agencija za raziskovanje raka je odkrila povezavo med rakom pri otrocih in električnimi daljnovodi. Tako kot prenosni telefoni tudi daljnovodi oddajajo sevanje.	Sevanje, ki ga ustvarjajo daljnovodi, je drugačno in veliko močnejše od sevanja iz prenosnih telefonov.
6. Radiofrekvenčno valovanje, podobno tistemu iz prenosnih telefonov, je spremenilo izražanje genov pri glistah.	Gliste niso ljudje, zato ni jamstva, da se bodo naše možganske celice odzvale na enak način.

Če uporabljate prenosni telefon, upoštevajte ...

Ključna točka

Glede na velikansko število uporabnikov prenosnih telefonov bi lahko imeli tudi zdravju manj škodljivi učinki velike posledice za javno zdravje.

Ključna točka

V leta 2000 objavljenem Stewartovem poročilu (britanskem poročilu) niso odkrili, da bi prenosni telefoni povzročali zdravstvene težave, vendar so, še posebej pri mladih, svetovali previdnost, dokler ne bo opravljenih več raziskav. Naslednje poročilo iz leta 2004 je te ugotovitve potrdilo.

zapovedi

Naj bodo vaši klici kratki.

Prenosnega telefona ne nosite ob telesu, kadar je v stanju pripravljenosti.

Kupite prenosni telefon z dolgim "časom pogovora". Je učinkovitejši in ne seva tako močno.

prepovedi

Ne uporabljajte prenosnega telefona, kadar je sprejem slab, ker telefon takrat potrebuje več energije za povezavo z bazno postajo in je zato sevanje radijskih valov močnejše.

Ne kupujte prenosnih telefonov z visoko vrednostjo "SAR"¹. To pomeni, da močnejše sevajo.

Ne kupujte zaščitnih naprav, če niso bile neodvisno testirane.

¹ SAR (stopnja specifične absorpcije) je merska enota za količino elektromagnetnega sevanja, ki jo telesno tkivo absorbira med uporabo prenosnega telefona.

Besedilo "Varnost prenosnih telefonov" na prejšnjih dveh straneh je z neke spletne strani.

Pri odgovarjanju na naslednja vprašanja si pomagaj z besedilom "Varnost prenosnih telefonov".

2. vprašanje: VARNOST PRENOSNIH TELEFONOV

R414Q02

Kakšen je namen **ključnih točk**?

- A Opisati nevarnosti uporabe prenosnih telefonov.
- B Nakazati, da razprava o varnosti prenosnih telefonov še teče.
- C Opisati varnostne ukrepe, ki naj bi jih upoštevali uporabniki prenosnih telefonov.
- D Nakazati, da niso odkrili, da bi prenosni telefoni povzročali zdravstvene težave.

6. vprašanje: VARNOST PRENOSNIH TELEFONOV

R414Q06 – 0 1 9

V razpredelnici si poglej 3. točko iz stolpca "ne". Kaj bi lahko bil v takšnih okoliščinah eden izmed teh "drugih dejavnikov"? Utemelji svoj odgovor.

.....

9. vprašanje: VARNOST PRENOSNIH TELEFONOV

R414Q09

Poglej si razpredelnico z naslovom **Če uporabljate prenosni telefon...**

Na kateri izmed naslednjih misli temelji razpredelnica?

- A Nevarnosti pri uporabi prenosnih telefonov ni.
- B Tveganje pri uporabi prenosnih telefonov je dokazano.
- C Ni znano, ali je uporaba prenosnih telefonov nevarna ali ne, vendar je bolje biti previden.
- D Ni znano, ali je uporaba prenosnih telefonov nevarna ali ne, vendar jih ne bi smeli uporabljati, dokler tega ne vemo zagotovo.
- E Navodila pod **zapoved** so namenjena tistim, ki grožnjo jemljejo resno, navodila pod **prepoved** pa vsem drugim.

11. vprašanje: VARNOST PRENOSNIH TELEFONOV

R414Q11

"Težko je dokazati, da je neka stvar nedvomno povzročila neko drugo."

Kako je ta trditev povezana s 4. točko trditve "da" in "ne" v razpredelnici **Ali so prenosni telefoni nevarni?**

- A Podpira trditev "da", vendar je ne dokaže.
- B Dokazuje trditev "da".
- C Podpira trditev "ne", vendar je ne dokaže.
- D Pokaže, da je trditev "ne" napačna.

NAJ STVAR BO IGRE SAME

Dogaja se v gradu ob italijanski obali.

PRVO DEJANJE

- Razkošna sprejemnica v zelo prijetnem obmorskem gradu. Vrata na desni in levi.*
- 5 *Sredi odra je postavljen salon: kavč, mizica in dva naslanjača. V ozadju velika okna. Zvezdna noč. Na odru je temno. Ko se dvigne zastor, se izza vrat na levi zasliši glasen pogovor moških. Vrata se odprejo in vstopijo trije*
- 10 *gospodje v smokingih. Eden nemudoma prižge luč. Molče stopijo na sredino in obstanejo okoli mizice. Vsi trije se hkrati usedejo, Gal v naslanjač na levi, Turai v tistega na desni. Adam pa na kavč v sredini. Zelo dolga, skoraj*
- 15 *mučna tišina. Po domače se pretegnejo. Molk. Nato:*

GAL

Zakaj si tako globoko zamišljen?

TURAI

- 20 Premišljuje, kako težko je začeti gledališko igro. Kako vpeljati vse glavne osebe na začetku, ko se vse prične.

ADAM

Si mislim, da je težko.

- 25 TURAI

Res je – hudičevo težko. Igra se začne. Občinstvo utihne. Igralci stopijo na oder in mučenje se začne. Celó večnost traja, včasih celo četré ure, preden občinstvo ugotovi, kdo

30 je kdo in kaj se sploh gredo.

GAL

Tvoji možgani so res čudni. Ne moreš niti za hip pozabiti svojega poklica?

TURAI

- 35 To ni mogoče.

GAL

Niti pol ure ne mine, da ne bi govoril o gledališču, igralcih, igráh. Saj so še druge stvari v življenju.

- 40 TURAI

Ni jih. Jaz sem dramatik. To je moje prekletstvo.

GAL

Tvoj poklic te ne bi smel tako zaslužjiti.

- 45 TURAI

Če ga ne obvladaš, postaneš njegov suženj. Srednje poti ni. Verjemi mi, igre ni lahko dobro začeti. To je ena največjih režijskih zagat. Pravočasno vpeljati osebe.

- 50 Poglejmo ta prizor tu, nas tri. Trije gospodje v smokingih. Recimo, da ne vstopijo v salon tega imenitnega gradu, temveč na oder, prav na začetku igre. O vrsti nezanimivih tem bi morali kramljati, preden bi postalo jasno, kdo smo. Ali ne bi bilo veliko bolj preprosto, če bi na začetku vstali in se predstavili? *Vstane.* Dober večer. Mi trije smo gostje v tem gradu. Pravkar smo prišli iz jedilnice, kjer smo
- 60 pojedli izvrstno večerjo in spili dve steklenici šampanjca. Moje ime je Sandor Turai, sem dramatik, igre pišem že trideset let, to je moj poklic. Pika. Zdaj pa ti.

GAL

- 65 *Vstane.* Sem Gal, tudi jaz sem dramatik. Tudi jaz pišem igre, vse v tovarišiji s tem gospodom tu. Midva sva slavni tandem dramatikov. V vseh programih dobrih komedij in operet piše: napisala Gal in
- 70 Turai. Seveda je to tudi moj poklic.

GAL in TURAI

Skupaj. Ta mladi mož pa ...

ADAM

- Vstane.* Ta mladi mož, če dovolita, je
- 75 Albert Adam, star petindvajset let, skladatelj. Za ta dva ljubezniva gospoda sem napisal glasbo za njuno zadnjo opereto. To je moje prvo delo za oder. Ta dva priletna angela sta me odkrila in zdaj
- 80 bi z njuno pomočjo rad zaslovel. Povabila sta me v ta grad. Dala sta mi sešiti frak in smoking. Drugače povedano, sem reven in neznan, za zdaj. Sicer pa sem sirota in vzgojila me je babica. Moja babica je že
- 85 pokojna. Čisto sam sem na svetu. Nisem slaven, nimam denarja.

TURAI

Si pa mlad.

90 In nadarjen.

GAL

ADAM

In zaljubljen v solistko.

TURAI

95 Tega ne bi smel dodati. Vsak gledalec bi to tako ali tako sam uganil.

Vsi sedejo.

TURAI

No, ali ne bi bilo tako najlažje začeti igre?

100

GAL

Če bi nam bilo to dovoljeno, bi bilo pisanje iger preprosto.

TURAI

105 Verjemi mi, ni tako težko. Samo predstavljam si, da je vse to...

GAL

Že prav, že prav, že prav, samo ne začni že spet govoriti o gledališču. Tega sem že sit. Jutri se bomo pogovorili, če želiš.

“Naj stvar bo igre same” je začetek gledališke igre madžarskega dramatika Ferenc Molnarja.

Pri odgovarjanju na naslednja vprašanja si pomagaj z besedilom “Naj stvar bo igre same” na prejšnjih dveh straneh. (Opomba: številke ob robu ti bodo olajšale iskanje tistih delov besedila, na katere se nanašajo vprašanja.)

3. vprašanje: NAJ STVAR BO IGRE SAME

R452Q03 – 0 1 9

Kaj so počele osebe v igri, **ravno preden** se je dvignil zastor?

.....

4. vprašanje: NAJ STVAR BO IGRE SAME

R452Q04

“Celo večnost traja, včasih celo četrte ure ...” (vrstice 28-29)

Zakaj je, kot pravi Turai, četrte ure “cela večnost”?

- A Od občinstva ne moremo pričakovati, da bo tako dolgo mirno sedelo v nabitom gledališču.
- B Zdi se neskončno dolgo, da se okoliščine na začetku igre razjasnijo.
- C Vedno se zdi, da pisanje začetka igre dramskemu piscu vzame veliko časa.
- D Zdi se, da čas teče počasi, ko se v igri dogaja nekaj pomembnega.

6. vprašanje: NAJ STVAR BO IGRE SAME

R452Q06 – 0 1 9

Neki bralec je rekel: “Izmed vseh treh oseb je Adam verjetno najbolj navdušen nad bivanjem v gradu.”

Kaj bi lahko bralec dodal, da bi podprl svoje mnenje? Ob pomoči besedila utemelji svoj odgovor.

.....

.....

7. vprašanje: NAJ STVAR BO IGRE SAME

R452Q07

Kaj na splošno dramatik Molnar počne v tem odlomku?

- A Nakazuje način, na katerega bo vsaka oseba rešila svoje težave.
- B Pripravi osebe, da prikažejo, kakšna je večnost v gledališki igri.
- C Navaja primer značilnega in tradicionalnega uvodnega prizora gledališke igre.
- D Uporablja osebe, da odigrajo eno njegovih ustvarjalnih zagat.

TELEDELO

Delo prihodnosti

Predstavljajte si, kako krasno bi bilo imeti "teledelo"¹ in potovati po elektronski avtocesti, pri čemer bi vse delo opravili na računalniku ali prek telefona! Ne bi se vam bilo treba več gnesti na natrpanih avtobusih ali vlakih ali zapravljati dolgih ur za vožnjo v službo in domov. Lahko bi delali, kjer bi hoteli - samo pomislite, koliko priložnosti za delo bi to odprlo!

Maja

Katastrofa na vidiku

Seveda bi bilo dobro skrajšati čas za prevoz v službo in prihraniti tako porabljeno energijo. Toda ta cilj bi morali doseči z izboljšanjem javnega prevoza ali pa bi morali poskrbeti, da so delovna mesta bližje krajev, kjer ljudje živijo. Zaradi velikopotezne zamisli, da bi vsi ljudje opravljali teledelo, bodo ljudje vse bolj zaverovani vase. Ali res hočemo še bolj izgubiti občutek, da smo del skupnosti?

Roman

¹ "Teledelo" je izraz, ki ga je skoval Jack Nilles v zgodnjih 70. letih, da bi opisal obliko dela, pri kateri delavci delajo na računalnikih daleč od glavne pisarne (na primer doma) in pošiljajo podatke in dokumente v glavno pisarno po telefonski liniji.

Pri odgovarjanju na naslednja vprašanja si pomagaj z gornjim besedilom "Teledelo".

1. vprašanje: TELEDELO

R458Q01

Kakšno je razmerje med besediloma "Delo prihodnosti" in "Katastrofa na vidiku"?

- A Navajata različne utemeljitve, prideta pa do enakega splošnega zaključka.
- B Napisani sta v enakem slogu, vendar obravnavata povsem različni temi.
- C Izražata enako stališče, vendar prideta do različnih zaključkov.
- D Izražata nasprotujoči si stališči glede iste teme.

7. vprašanje: TELEDELO

R458Q07 – 0 1 9

Navedi eno vrsto dela, ki bi ga težko opravljali kot teledelo? Utemelji svoj odgovor.

.....
.....

4. vprašanje: TELEDELO

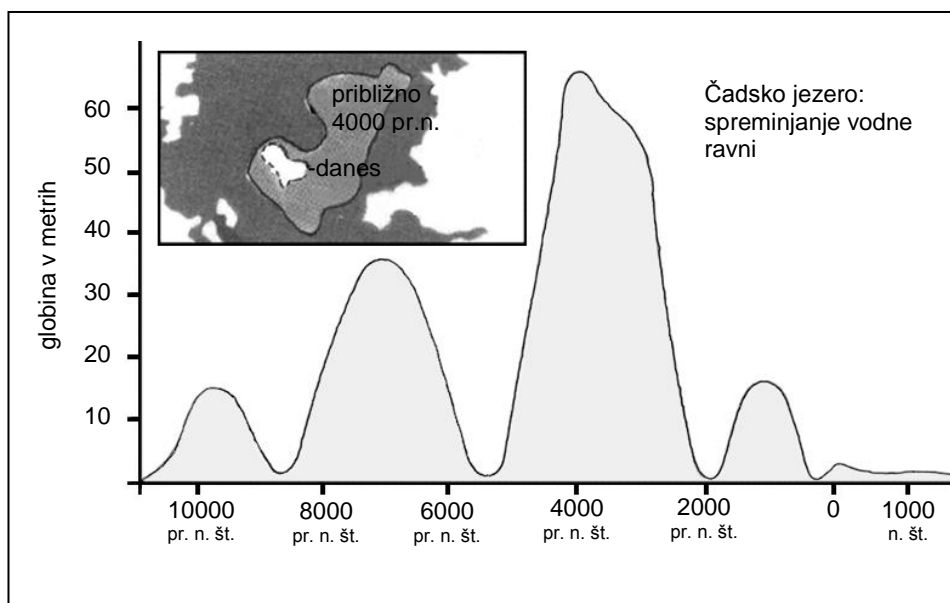
R458Q04

S katero izmed naslednjih trditev bi se strinjala **oba**, Maja in Roman?

- A Ljudje bi morali imeti možnost, da delajo toliko ur, kolikor hočejo.
- B Ni dobro, da ljudje porabijo preveč časa za prihod v službo.
- C Teledelo ne bi ustrezalo vsakomur.
- D Vzpostavljanje družabnih stikov je najpomembnejši del službe.

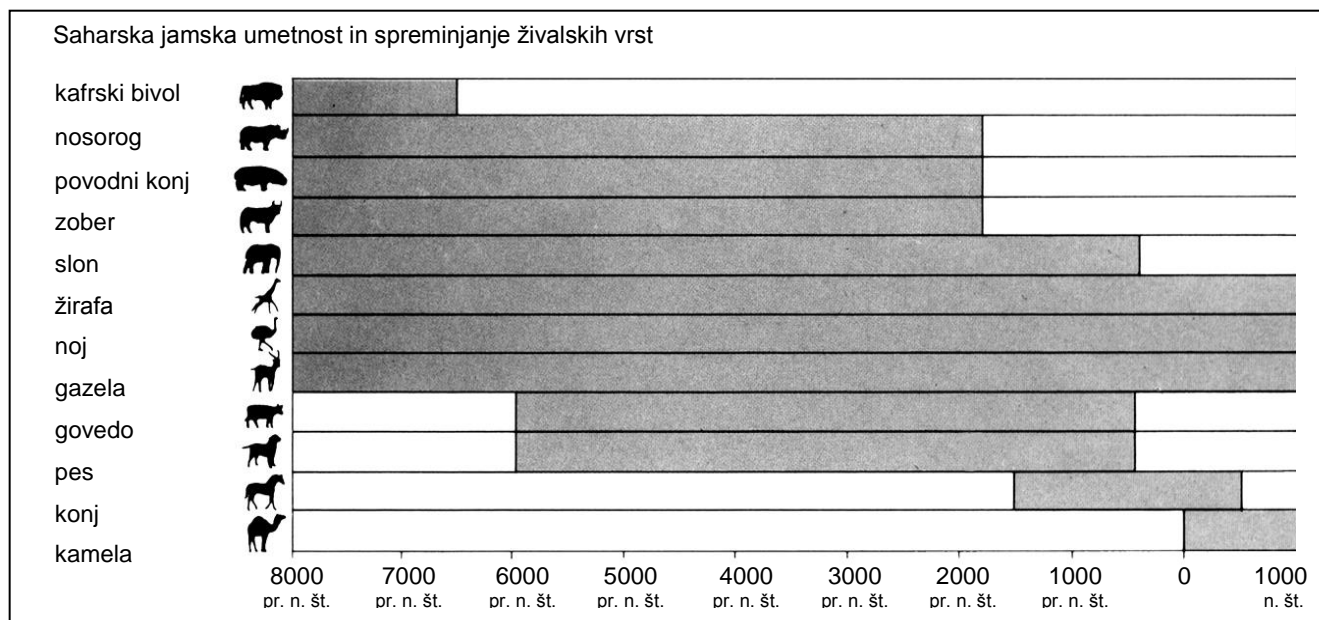
ČADSKO JEZERO

Slika 1 prikazuje spreminjanje vodne ravni Čadskega jezera v Sahari na severu Afrike. Čadsko jezero je 20 000 let pr. n. št., v zadnji ledeni dobi, popolnoma izginilo. Približno 11 000 let pr. n. št. se je spet pojavilo. Danes je raven jezera približno enaka kot je bila leta 1000 n. št.

Slika 1

Slika 2 prikazuje saharsko jamsko umetnost (stare risbe ali slike, ki so jih našli na zidovih jam) in spreminjanje živalskih vrst.¹

Slika 2

¹ Vir: Past Worlds: The Times Atlas of Archaeology, Times Books Limited 1988

S pomočjo podatkov o Čadskem jezeru na prejšnji strani odgovori na spodnja vprašanja.

1. vprašanje: ČADSKO JEZERO

R040Q02

Koliko je danes globoko Čadsko jezero?

- A Približno dva metra.
- B Približno petnajst metrov.
- C Približno petdeset metrov.
- D Popolnoma je presahnilo.
- E Ta podatek ni na voljo.

2. vprašanje: ČADSKO JEZERO

R040Q03A

Približno katerega leta se začne graf na sliki 1?

.....

3. vprašanje: ČADSKO JEZERO

R040Q03B

Zakaj je avtor izbral začetek grafa na tej točki?

.....

.....

4. vprašanje: ČADSKO JEZERO

R040Q04

Slika 2 temelji na domnevi:

- A da so živali jamske umetnosti obstajale na tem predelu v času, ko so bile narisane.
- B da so bili umetniki, ki so narisali živali, zelo sposobni.
- C da so umetniki, ki so narisali živali, lahko potovali daleč naokoli.
- D da nihče ni poskušal udomačiti živali, ki so upodobljene v jamski umetnosti.

5. vprašanje: ČADSKO JEZERO

R040Q06

Za to vprašanje moraš zbrati podatke iz slike 1 in slike 2.

Nosorogi, povodni konji in zobri so izginili iz saharske jamske umetnosti

- A v začetku zadnje ledene dobe.
- B sredi obdobja, ko je imelo Čadsko jezero najvišjo raven vode.
- C potem ko je raven vode Čadskega jezera padala več kot tisoč let.
- D na začetku neprekinjenega suhega obdobja.

GRAFITI

Kar piham od jeze, medtem ko že četrtič čistijo in ponovno pleskajo šolski zid, da bi odstranili grafite. Ustvarjalnost je vredna občudovanja, ampak ljudje bi morali poiskati načine izražanja, ki družbi ne nalagajo dodatnih stroškov. Zakaj kvarite ugled mladih ljudi s pisanjem grafitov tam, kjer je prepovedano?

Tudi poklicni umetniki ne obešajo svojih slik na ulici, kajne? Raje poiščejo podporo in dosežejo slavo z zakonitimi razstavami.

Po mojem mnenju so stavbe, ograje in klopi v parku že same po sebi umetnost. Prav bedno je kaziti to arhitekturo z grafiti, poleg tega ta metoda uničuje ozonsko plast.

Res ne razumem, zakaj se ti prestopniški umetniki sploh trudijo, če njihova "umetniška dela" vedno znova preprosto umaknejo z oglada.

Helga

Vsak ima svoj okus. Družba je nasičena s komunikacijo in oglaševanjem. Zaščitni znaki podjetij, imena trgovin. Veliki, vsiljivi plakati na ulicah. So sprejemljivi? Ja, večinoma. So grafiti sprejemljivi? Za nekatere so, za druge pa ne. Kdo plača za grafite? Kdo na koncu plača za oglase? Tako je. Potrošnik.

So vas ljudje, ki so postavili oglasne table, vprašali za dovoljenje? Ne. Zakaj bi potem to morali storiti risarji grafitov? Ali ni vse samo vprašanje komunikacije – tvoje ime, ime družčin in velika umetniška dela na ulicah?

Spomnite se črtastih in karirastih oblačil, ki so se pred nekaj leti pojavila v trgovinah. In smučarskih oblek. Vzorce in barve so ukradli naravnost z rožastih betonskih zidov. Prav zabavno je, da so ljudje te vzorce in barve sprejeli in občudovali, grafiti v istem slogu pa veljajo za grozne.

To so hudi časi za umetnost.

Sonja

Na prejšnji strani sta pismi z interneta o grafitih. Grafiti so nezakonite poslikave in napisi na zidovih in drugje. S pomočjo teh pisem odgovori na spodnja vprašanja.

1. vprašanje: GRAFITI

R081Q01

Namen pisem je

- A pojasniti, kaj so grafiti.
- B predstaviti mnenje o grafitih.
- C prikazati priljubljenost grafitov.
- D povedati ljudem, koliko stane odstranjevanje grafitov.

2. vprašanje: GRAFITI

R081Q05

Zakaj se Sonja sklicuje na oglaševanje?

.....

.....

3. vprašanje: GRAFITI

R081Q06A

S katero avtorico pisem se strinjaš? Pojasni svoj odgovor, tako da se **s svojimi besedami** sklicuješ na to, kar piše v enem ali obeh pismih.

.....

.....

4. vprašanje: GRAFITI

R081Q06B

Lahko govorimo o tem, **kaj** piše v pismu (o njegovi vsebini).

Lahko pa govorimo o tem, **kako** je pismo napisano (o njegovem slogu).

Katero pismo je po tvojem mnenju boljše, ne glede na to, s katero avtorico se strinjaš? Razloži svoj odgovor tako, da se sklicuješ na **način**, na katerega sta eno ali obe pismi napisani.

.....

.....

.....

Znanstvena orožja policije

Zgodil se je umor, osumljenec pa vse zanika. Trdi, da žrtve ni poznal. Pravi, da ga nikoli ni srečal, se mu približal ali se ga dotaknil... Policija in sodnik so prepričani, da ne govori resnice. Toda kako to dokazati?

Detektivi so na mestu zločina zbrali vse mogoče drobce dokazov, ki si jih lahko predstavljamo: vlakna tkanin, lase, prstne odtise, cigaretne ogorke... Nekaj las, najdenih na žrtvinem suknjiču, je rdečih. In videti so presenetljivo podobni lasem osumljenca. Če lahko dokažejo, da so ti lasje res njegovi, bi bil to dokaz, da je srečal žrtev.

Vsak človek je edinstven

Izvedenci so se lotili dela. Pregledali so nekaj celic ob korenu teh las in nekaj celic krvi osumljenca. V

jedru vsake celice našega telesa je DNK. Kaj je to? DNK je kot ogrlica, narejena iz dveh zavrtih vrvic z biseri. Predstavljajte si, da so ti biseri štirih različnih barv in da je na tisoče barvnih biserov (ki sestavljajo gen) nanizanih v zelo natančni razporeditvi. V vsakem človeku je ta razporeditev v vseh telesnih celicah popolnoma enaka: tako v celicah lasnih korenov kot celicah nožnega palca, tako v celicah jeter, želodca ali krvi. Razporeditev biserov pa se od človeka do človeka razlikuje. Zaradi števila biserov, ki so tako razporejeni, je zelo malo možnosti, da bi imela dva človeka enako DNK, razen enojajčnih dvojčkov. DNK je tako nekakšna osebna izkaznica, ker je za vsakega posameznika edinstvena.

Genetiki lahko zato primerjajo genetsko osebno izkaznico osumljenca (ki jo ugotovijo iz njegove krvi) z genetsko osebno izkaznico

osebe z rdečimi lasmi. Če je genetska izkaznica enaka, vedo, da se je osumljenec približal žrtvi, za katero pravi, da je nikoli ni srečal.

Samo en dokaz

V primerih spolnega napada, umora, ropa ali drugih zločinov se policija vse pogosteje odloča za genetsko preiskavo. Zakaj? Da bi našli dokaz o povezavi dveh ljudi, predmetov ali človeka in predmeta. Preiskavi pogosto zelo koristi, če dokažejo tako povezavo. Ne potrdi pa nujno zločina. Je le en izmed mnogih dokazov.

Anne Versailles

Sestavljeni smo iz milijard celic

Vsaka živa stvar je sestavljena iz številnih celic. Celica je resnično zelo majhna. Lahko bi tudi rekli, da je mikroskopska, ker jo lahko vidimo le s pomočjo mikroskopa, ki jo večkrat poveča. Vsaka celica ima zunanjo opno in jedro, v katerem je DNK.

Genetska - kaj?

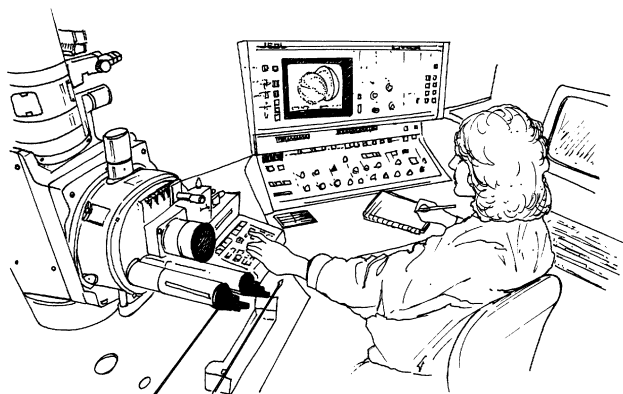
DNK je sestavljena iz številnih genov, od katerih vsakega sestavlja na tisoče "biserov". Ti geni skupaj sestavljajo človekovo genetsko osebno izkaznico.

Kako odkrijejo genetsko osebno izkaznico?

Genetik vzame nekaj celic s korena las, najdenih na žrtvi ali iz slin, ki ostane na cigaretne ogorke. Položi jih v snov, ki uniči vse, kar obkroža DNK celic. Potem naredi enako z nekaj celicami osumljenčeve krvi. Na vrsti je posebna priprava DNK-ja za preiskavo. Nato ga položi v poseben gel, skozi katerega spusti električni tok. Po nekaj urah nastanejo črte, podobne črtni kodi (kot tiste na izdelkih, ki jih kupujemo), ki so vidne pod posebno lučjo. Črtno kodo osumljenčevega DNK potem primerja z DNK-jem las, ki so jih našli na žrtvi.

Vir: *Le Ligueur*, 27 maj 1998

mikroskop v policijskem laboratoriju

S pomočjo časopisnega članka na prejšnji strani odgovori na vprašanja.

1. vprašanje: POLICIJA

R100Q04

Avtor govori o biserni ogrlici, da bi razložil zgradbo DNK-ja. Kako se te biserne ogrlice razlikujejo od človeka do človeka?

- A Razlikujejo se po dolžini.
 - B Razporeditev biserov je drugačna.
 - C Število ogrlic je drugačno.
 - D Barva biserov je drugačna.
-

2. vprašanje: POLICIJA

R100Q05

Kaj je namen okvirja z naslovom "Kako odkrijejo genetsko osebno izkaznico?"

Razložiti,

- A kaj je DNK.
 - B kaj je črtna koda.
 - C kako preučijo celice, da bi našli vzorec DNK-ja.
 - D kako je mogoče dokazati, da je bil storjen zločin.
-

3. vprašanje: POLICIJA

R100Q06

Kaj je avtorjev glavni namen?

- A Da opozori.
 - B Da spravi v smeh.
 - C Da pouči.
 - D Da prepriča.
-

4. vprašanje: POLICIJA

R100Q07

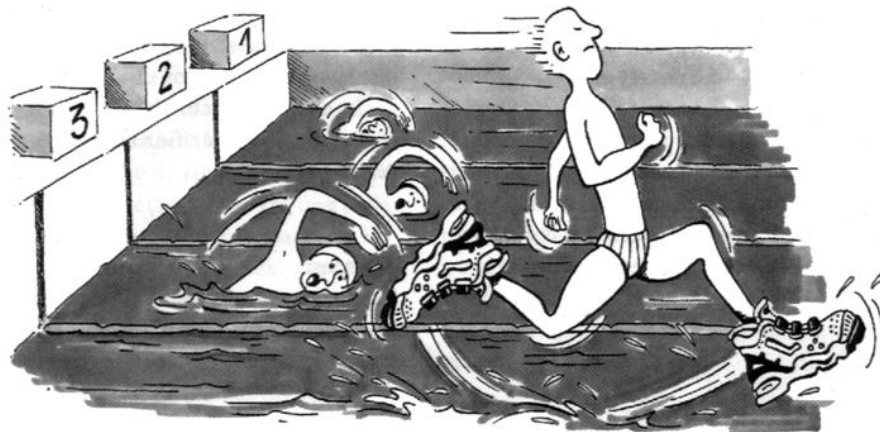
Na koncu uvoda (prvi zasenčeni odstavek) piše: "Toda, kako to dokazati?"

Glede na odlomek skušajo detektivi najti odgovor na to vprašanje

- A z zasliševanjem prič.
 - B z izpeljevanjem genetskih preiskav.
 - C s temeljitim zasliševanjem osumljenca.
 - D tako da ponovno pregledajo vse izide preiskave.
-

ŠPORTNI COPATI

DA BI SE V ŠPORTNIH COPATIH POČUTILI DOBRO

V Središču za športno medicino v Lyonu (Francija) so 14 let preučevali poškodbe mladih športnikov in športnih profesionalcev. Raziskava je pokazala, da je najboljša rešitev preprečevanje... in dobri čevlji.

Udarci, padci, obraba...

Osemnajst odstotkov športnikov, starih od 8 do 12 let, ima poškodovane pete. Hrustanec v gležnju nogometašev slabo prenaša udarce in 25 % profesionalnih igralcev je opazilo, da je to posebno šibka točka. Hrustanec občutljivega kolenskega sklepa se prav tako lahko neozdravljivo poškoduje in če ne skrbimo za to že od otroštva (do 10-12 leta), lahko pride do prezgodnjega osteoartrisa. Tudi kolk ni izjema, saj športniki ob padcih ali trčenjih tvegajo zlom, zlasti ko so utrujeni.

Z raziskavo so ugotovili, da imajo nogometaši, ki igrajo več kot deset let, na golenici ali peti kostne izrastke.

Tej deformaciji pravimo "nogometno stopalo", povzročijo pa jo športni copati s preveč upogljivimi podplati in delom ob gležnju.

Zaščita, opora, stabilnost, blaženje

Če je športni copat pretrd, omejuje gibanje. Če je premehek, se poveča tveganje poškodb in izvina. Dober športni copat mora zadostiti štirim merilom:

Prvič, zagotoviti mora *zunanj*o zaščito: vzdržati udarce žoge ali drugega igralca, biti kos neravnosti tal ter ohranjati stopalo toplo in suho, tudi ob zelo hladnem in deževnem vremenu.

Mora *podpirati stopalo*, zlasti gleženj, da bi se izognili izvину, otekanju in

drugim težavam, ki lahko vplivajo celo na koleno.

Športnikom mora omogočati tudi dobro *stabilnost*, tako da jim ne spodrsne na mokrih tleh ali zdrsne vstran na površini, ki je presuha.

In nenazadnje mora *ublažiti trke*, zlasti tiste, ki jih prenašajo odbojkarji in košarkarji, ki nenehno skačejo.

Suha stopala

Da bi se izognili manj resnim, toda bolečim stanjem kot je žulj ali celo rana ali atletsko stopalo (glivična okužba), mora copat omogočati izhlapevanje potu in preprečiti vstop vlage od zunaj. Idealen material je usnje, ki ga lahko impregnirajo, da bi preprečili, da bi se copat zmočil ob prvem dežju.

S pomočjo članka na prejšnji strani odgovori na spodnja vprašanja.

1. vprašanje: ŠPORTNI COPATI

R110Q01

Kaj je hotel avtor v tem besedilu povedati?

- A Da se je kakovost številnih športnih copat zelo izboljšala.
- B Da je najbolje, da ne igramo nogometa, če smo mlajši od 12 let.
- C Da mladi ljudje trpijo vse več poškodb zaradi slabe telesne pripravljenosti.
- D Da je za mlade športnike zelo pomembno, da nosijo dobre športne copate.

2. vprašanje: ŠPORTNI COPATI

R110Q04

Zakaj, glede na članek, športni copati ne bi smeli biti preveč trdi?

.....

3. vprašanje: ŠPORTNI COPATI

R110Q05

Del članka pravi "Dobri športni copati bi morali zadostiti štirim merilom."

Katera so ta merila?

.....

.....

.....

4. vprašanje: ŠPORTNI COPATI

R110Q06

Poglej stavek, ki je skoraj na koncu članka. Ta je prikazan v dveh delih:

"Da bi se izognili manj resnim, toda bolečim stanjem kot je žulj ali celo rana ali atletska stopalo (glivična okužba)..." *(prvi del)*

"...mora copat omogočati izhlapevanje potu in preprečiti vstop vlage od zunaj." *(drugi del)*

Kakšno je razmerje med prvim in drugim delom tega stavka?

Drugi del

- A nasprotuje prvemu delu.
- B ponovi prvi del.
- C razloži problem, ki je opisan v prvem delu.
- D daje rešitev na problem, opisan v prvem delu.

GRIPA

ACOL-OV PROSTOVOLJNI PROGRAM ZA CEPLJENJE PROTI GRIPI

Brez dvoma veste, da lahko pozimi nenadoma izbruhne gripa. Njene žrtve za več tednov obležijo v postelji.

Najboljša obramba proti virusu je dobra kondicija in zdravo telo. Vsakodnevna vadba in prehrana, ki vključuje veliko sadja in zelenjave, sta izjemno priporočljivi, ker pomagata imunskemu sistemu, da se obrani tega napadalnega virusa.

Vodstvo podjetja ACOL se je odločilo, da zaposlenim omogoči cepljenje proti gripi kot dodatno obliko preprečevanja širjenja tega zahrbtnega virusa. Medicinska sestra bo poldnevno cepljenje izvajala na ACOL-u. Cepljenje bo potekalo med delovnim časom, v tednu, ki se začne 17. maja. Program je brezplačen in je na voljo vsem zaposlenim.

Udeležba je prostovoljna. Zaposlene, ki se bodo odločili za to možnost, bomo prosili, da podpišejo obrazec o privolitvi, s čimer bodo potrdili, da nimajo alergij in da se zavedajo, da bodo morda občutili blažje stranske učinke.

Zdravniki navajajo, da cepljenje ne povzroči gripe. Povzroči pa lahko stranske učinke kot so utrujenost, manjša vročina in bolečine v roki.

KDO NAJ BI SE CEPIL?

Vsi, ki bi se radi zaščitil pred virusom.

Cepljenje je posebno priporočljivo za ljudi, starejše od 65 let. Ne glede na leta pa za VSE, ki imajo kronične bolezni, zlasti srčne, pljučne, bronhialne ali diabetične težave.

VSAKDO, ki dela v pisarni, tvega, da bo dobil gripo.

KDO NAJ SE NE BI CEPIL?

Ljudje, ki so preobčutljivi na jajca, vsi, ki trpijo zaradi akutne bolezni, povezane z vročino, in nosečnice.

Če jemljete tablete ali ste imeli kdaj reakcijo na cepivo za gripo, se posvetujte z zdravnikom.

Če bi se radi cepili v tednu, ki se začne 17. maja, o tem obvestite kadrovsko uslužbenko Fani Mihelič do 7. maja. Datum in uro bomo določili glede na razpoložljivost medicinske sestre, števila udeležencev in časa, ki ustreza večini zaposlenih. Če bi se to zimo radi cepili, ampak ne morete priti ob dogovorjenem času, prosimo, da o tem obvestite Fani. Če bo takih ljudi več, bomo mogoče

organizirali dodatno cepljenje.

Za nadaljnje podatke, prosimo, pokličite Fani na int. št. 5577.

Fani Mihelič, kadrovska uslužbenka v podjetju z imenom ACOL, je za zaposlene v ACOL-u pripravila obvestilo na prejšnjih straneh. S pomočjo obvestila odgovori na naslednja vprašanja.

1. vprašanje: GRIPA

R077Q02

Kateri od spodnjih stavkov opisuje del ACOL-ovega programa cepljenja proti gripi?

- A Vso zimo bo potekala vsakodnevna telovadba.
- B Cepljenje bo potekalo med delovnim časom.
- C Udeleženci bodo dobili manjšo nagrado.
- D Zdravnik bo dajal injekcije.

2. vprašanje: GRIPA

R077Q03

Lahko govorimo o **vsebini** besedila (kaj pove).

Ali pa o njegovemu **slogu** (kako je vsebina predstavljena).

Fani je hotela, da bi bil **slog** obvestila prijazen in vzpodbuden.

Se ti zdi, da ji je uspelo?

Pojasni svoj odgovor, ki naj se podrobno nanaša na ureditev besedila, slog pisanja in slike ali drugo grafiko.

.....

.....

.....

3. vprašanje: GRIPA

R077Q04

Če se hočeš zaščititi pred virusom gripe, je injekcija cepiva glede na obvestilo

- A bolj učinkovita kot telovadba in zdrava prehrana, ampak bolj tvegana.
- B dobra zamisel, ampak ni nadomestilo za telovadbo in zdravo prehrano.
- C enako učinkovita kot telovadba in zdrava prehrana, in manj težavna.
- D nekaj, o čemer ni vredno premišljevat, če veliko telovadiš in se zdravo prehranjuješ.

4. vprašanje: GRIPA

R077Q05

V delu obvestila piše:

KDO NAJ BI SE CEPIL?

Vsi, ki bi se radi zaščitili pred virusom.
--

Ko je Fani razposlala obvestilo, ji je sodelavec rekel, da bi morala izpustiti besede "Vsi, ki bi se radi zaščitili pred virusom", ker zavajajo.

Se strinjaš, da te besede zavajajo in bi jih morala izpustiti?

Pojasni svoj odgovor.

.....

.....

.....

.....

5. vprašanje: GRIPA

R077Q06

Kateri od teh zaposlenih naj bi glede na obvestilo poiskal Fani?

- A Stane iz skladišča, ki se noče cepiti, ker se raje zanese na svojo naravno odpornost.
- B Julija iz prodajnega oddelka, ki jo zanima, ali je program za cepljenje obvezen.
- C Alenka iz vložišča, ki bi se to zimo rada cepila, ampak bo čez dva meseca rodila.
- D Miha iz računovodstva, ki bi se rad cepil, ampak bo na dopustu v tednu, ki se začne s 17. majem.